

GRUNDLAGSUTSKOTTETS UTLÅTANDE 13/2009 rd

Regeringens proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av yrkeshögskolelagen

Till kulturutskottet

INLEDNING

Remiss

Riksdagen remitterade den 2 april 2009 en proposition med förslag till lag om ändring och temporär ändring av yrkeshögskolelagen (RP 26/2009 rd) till kulturutskottet för beredning och bestämde samtidigt att grundlagsutskottet ska lämna utlåtande om ärendet till kulturutskottet.

Sakkunniga

Utskottet har hört

- regeringsråd Maiju Tuominen, undervisningsministeriet
- professor Kaarlo Tuori
- professor Veli-Pekka Viljanen.

PROPOSITIONEN

Regeringen föreslår att yrkeshögskolelagen ändras främst på grund av den övergripande reformen av universitetslagstiftningen. Bestämmelserna om utvärdering av kvaliteten, de studerandes behörighet, mottagande av studieplats, undervisningens avgiftsfrihet, avgiftsbelagda utbildningsprogram och behandling av förvaltningsärenden förenhetligas för att motsvara förslaget till universitetslag. Dessutom föreslås vissa andra ändringar i lagen.

Lagen avses träda i kraft den 1 januari 2010.

I avsnittet om lagstiftningsordning går regeringen främst in på bestämmelsen om avgiftsbelagda utbildningsprogram i relation till diskrimineringsförbudet i 6 § 2 mom. och 16 § 2 mom. i grundlagen som föreskriver att det allmänna ska, enligt vad som bestäms i lag, säkerställa lika möjligheter för var och en att oavsett medellöshet enligt sin förmåga och sina särskilda behov också få annan än grundläggande utbildning och att utveckla sig själv.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Motivering

Avgiftsbelagda utbildningsprogram

Enligt 26 b § ska yrkeshögskolorna ha rätt att ta

ut avgifter av studerande som har antagits till ett utbildningsprogram på högskolan på främmande språk som resulterar i högre högskoleexamen. En förutsättning är att yrkeshögskolan har

ett stipendiesystem som i förekommande fall kan användas till bidrag för studerande på ett avgiftsbelagt program. Ingen avgift får tas ut av medborgare i en stat som hör till Europeiska ekonomiska samarbetsområdet (EES) eller av personer som jämställs med medborgare i Europeiska unionen i gemenskapslagstiftningen eller i bindande avtal för EU. Av ikraftträdandebestämmelsen framgår det att lagen avser ett försk som ska gälla till och med 2014.

Nyligen gjorde grundlagsutskottet en bedömning av en likadan bestämmelse för universiteten (se GrUU 11/2009 rd). Bestämmelsen ger medborgare i EES-stater positiv särbehandling i förhållande till medborgarna i tredje länder, framhöll utskottet då. Lagstiftningen har samband med rättsakter och förpliktelser som är bindande för Finland i och med medlemskapet i EU och bygger på sätt och vis på ömsesidighet. Utskottet har i sin tolkningspraxis brukat se detta som ett godtagbart skäl enligt 6 § 2 mom. i grundlagen för särbehandling på grund av nationalitet (GrUU 6/2008 rd och GrUU 22/2004 rd). I samband med universitetslagen framhöll utskottet också att utlänningar som är permanent bosatta i Finland ändå har sådan anknytning till landet som talar för att bestämmelserna bör kompletteras med att avgifterna inte tas ut av dem heller (jfr GrUU 22/2004 rd och GrUU 14/2003 rd). En sådan ändring bidrar dessutom till att en enskild person får möjlighet till annan undervisning än bara grundläggande undervisning utan att medellöshet blir ett hinder och till att det allmännas skyldighet enligt 16 § 2 mom. i grundlagen fullföljs. Detsamma gäller för 26 b § i den föreslagna lagen.

Beredskapsplaner

Enligt 43 a § ska yrkeshögskolorna genom beredskapsplaner och förberedelser för verksamheten vid undantagsförhållanden och med andra åtgärder säkerställa att deras uppgifter kan skötas så störningsfritt som möjligt också under sådana förhållanden och vid störningar och i exceptionella situationer. Beredskapen ska övervakas av undervisningsministeriet.

Kravet på beredskapsplaner är nytt för yrkeshögskolorna. Enligt 6 § i lagen om yrkeshögskolor kan bland annat kommuner vara huvudmän. Följaktligen har 43 a § ett indirekt samband med 121 § 2 mom. i grundlagen, som föreskriver att bestämmelser om kommunernas uppgifter ska ingå i lag. Även om skyldigheten att ha beredskapsplaner är relativt öppet formulerat, räcker formuleringen till för att uppfylla kravet på bestämmelser lag, särskilt som bestämmelsen bara gäller undantagsförhållanden och störningar. Utskottet fäster sig dock vid att den andra meningens i 2 mom. talar om att undervisningsministeriet kan "bestämma" att brister ska avhjälpas. Med avseende på den kommunala självstyrelsen och den relativt öppet formulerade bestämmelsen är detta inte korrekt (jfr GrUU 74/2002 rd). Följaktligen bör meningens strykas för att ministeriet inom ramen för sin behörig ska kunna meddela anvisningar för hur brister kan avhjälpas.

Utlåtande

Grundlagsutskottet anser

att lagförslaget kan behandlas i vanlig lagstiftningsordning.

Helsingfors den 15 maj 2009

I den avgörande behandlingen deltog

ordf. Kimmo Sasi /saml
vordf. Jacob Söderman /sd
medl. Tuomo Hänninen /cent
Ulla Karvo /saml
Elsi Katainen /cent
Esko Kiviranta /cent
Kari Kärkkäinen /kd

Elisabeth Naucélér /sv
Mikaela Nylander /sv
Veijo Puhjo /vänst
Tapani Tölli /cent
Tuulikki Ukkola /saml
Ilkka Viljanen /saml
Antti Vuolanne /sd.

Sekreterare var

utskottsråd Risto Eerola.